

‘Mijn moeder wilde niet nog afhankelijker worden’

‘Mijn zussen en ik zijn opgegroeid met het idee van euthanasie’, vertelt Edmee Bowles. ‘Mijn ouders waren al sinds de jaren tachtig lid van de NVVE. Mijn vader was huisarts en groot voorstander van euthanasie, al heeft hij daar uiteindelijk niet voor gekozen.’ Edmee vertelt hoe haar moeder, Berna Bowles (87), dit wel deed. Afgelopen zomer overleed zij.

FOTO BERNA BOWLES

‘Mijn moeder had al jarenlang artrose. Ze kon moeilijk lopen en had pijn in haar gewrichten. In maart 2016 overleed mijn vader. Hij had acht jaar lang Alzheimer. Toen de diagnose pas gesteld was, redden mijn ouders het prima samen. Mijn vader was lichamelijk nog goed. Mijn moeder gaf de opdrachten en hij voerde deze uit. Halverwege 2015 ging het echter niet meer en moest hij naar een verpleeghuis. Mijn moeder ging er met pijn en moeite naar toe. Het is heel zwaar voor haar geweest, lichamelijk, maar ook geestelijk. Ze vond het vreselijk om hem daar zo te zien. Al voor hij overleed, zei zij: ‘Als pa er niet meer is, wil ik euthanasie.’ Toen hij overleed, trok ze zich helemaal terug. Ze kwam nauwelijks meer buiten. Eén keer per dag kwam de thuiszorg en in het weekend kwamen wij. Ze las veel, deed een kruiswoordpuzzel en dat was het. Eind 2016 kwam er een keerpunt. Het werd voor haar steeds moeilijker om voor zichzelf te zorgen. Ze had moeite om bij het toilet te komen, lezen vermoeide haar. De thuiszorg ging van één, naar twee, naar drie keer per dag. Mijn moeder vond haar afhankelijkheid verschrikkelijk en wilde niet meer leven. De huisarts kwam. Zij snapte haar wens, maar wilde kijken of het niet door de pijn of een depressie kwam. Haar medicatie werd aangepast. Dat hielp echter niet. Uiteindelijk gaf de arts aan dat zij geen grond zag voor legale euthanasie.

Mijn moeder had geen lichamelijke ziekte waaraan zij dood zou gaan, en dat maakte het ingewikkeld. Ze was wanhopig over het hele traject dat zij moest doorlopen. Zelf had ze gedacht: ‘Ik ga naar de huisarts en dan is het in twee weken gepiept. Ik wil het toch zelf? Waarom moeten anderen hierover beslissen?’.

We zijn toen een tweesporenbeleid gaan volgen. We hebben contact gezocht met een geriater, omdat mijn moeder steeds vergeetachtiger werd. We wilden haar de diagnose dementie besparen en tegelijkertijd waren we ons ervan bewust dat zij met zo’n diagnose mogelijk wél voor euthanasie in aanmerking zou komen. We legden ook contact met de Levenseindekliniek. Er zijn diverse intensieve gesprekken geweest met de arts en de verpleegkundige van de levenseindekliniek. Die gesprekken waren heel prettig, warm en persoonlijk. Ze hadden als doel te onderzoeken of mijn moeder consequent was in haar wens en of die wens binnen de wettelijke criteria van euthanasie viel. In eerste instantie was ook hier onzekerheid of er voldoende grond was voor euthanasie. Maar toen een maand later bij mijn moeder gevorderde dementie werd vastgesteld, kon het toch. Het was een bijzonder zorgvuldig traject, waarbij de Levenseindekliniek ons als dochters ook goed betrok. We hadden ruimschoots de tijd om heel bewust afscheid van haar te nemen.

Eén dag na haar 87e verjaardag in juli heeft zij euthanasie gekregen temidden van haar vier dochters. Zij kon ook toen heel duidelijk verwoorden dat zij dat wilde en had geen enkele twijfel. Haar sterven was mooi, rustig en prettig. Het was een manier van afscheid nemen die ik iedereen toewens.’

Campagne om artsen te werven

Misschien heeft u de Levenseindekliniek de afgelopen weken in de media voorbij zien komen? Eind oktober zijn we gestart met een campagne om artsen te werven.

Onder meer door te adverteren en het zoeken van publiciteit in de media, willen we artsen erop wijzen dat we hun inzet hard nodig hebben om te voorkomen dat er bij de Levenseindekliniek wachtlijsten ontstaan. We hebben veel media-aandacht gekregen en waren onder meer te zien in EenVandaag, in diverse journaals op radio en tv en stonden op de voorpagina van de Volkskrant. De eerste artsen en verpleegkundigen hebben zich al gemeld. In de volgende nieuwsbrief brengen we u graag op de hoogte van de resultaten van de campagne.

Advies en begeleiding consulent euthanasie gewild

Het aantal verzoeken voor de consulent euthanasie van de Levenseindekliniek is dit jaar bijna verdubbeld. Vroegen artsen in het voorgaande jaar 66 keer om ondersteuning van de consulent, in 2017 zijn er tot en met september al 95 consulten geweest.

De behandelaars lijken de weg naar het Expertisecentrum Euthanasie van de Levenseindekliniek steeds beter te vinden. De stichting vindt dit een positieve ontwikkeling. De Levenseindekliniek wil namelijk het liefst dat de eigen arts de hulpvraag in behandeling neemt. De consulent euthanasie kan daarbij advies en begeleiding bieden.

De consulent euthanasie is altijd een ervaren verpleegkundige. Zo ook Jeanine Salvino. Zij is al 5,5 jaar actief voor de Levenseindekliniek. "Wat ik zo mooi vind aan het werken als consulent is dat ik alle ervaring die ik de afgelopen jaren heb opgedaan door te werken in ambulante teams nu in de coachingstrajecten voor artsen kan inzetten."

FOTO PHIL NIDHUIS

De Levenseindekliniek heeft op dit moment acht consulenten, die in verschillende regio's actief zijn. "Afhankelijk van waar de vraag is en welke expertise nodig is", legt Salvino uit. "Ik ben opgeleid als psychiatrisch verpleegkundige. Als er een euthanasieverzoek is met als grondslag psychisch lijden, kan ik daar goed op adviseren."

De ondersteuning door de consulent varieert van een half uur tot twintig uur, net waar de behoefte ligt. Salvino: "De ene arts geeft na een telefoongesprek van een half uur en het toesturen van informatie aan dat hij verder kan. Een ander vindt een zaak te complex en wil liever dat ik met hem meeloop. Die mogelijkheid is er."

"Ik vind het leuk dat ik al die verschillende vragen van behandelaars kan beantwoorden", vervolgt zij. "Ik krijg regelmatig van artsen die ik coach te horen hoezeer zij zich voeden aan mijn manier van gesprekken voeren met de patiënt. Vanuit de Levenseindekliniek zijn wij hieraan helemaal gewend. Voor hen is het vaak nieuw. Het is mooi om zo samen, arts en consulent, de patiënt te kunnen helpen. Dat maakt mijn werk zo dankbaar om te doen."

Poeder coöperatie Laatste Wil roept vragen op

Ook onder de Vrienden van de Levenseindekliniek heeft het nieuws over het 'poeder' van de Coöperatie Laatste Wil veel vragen opgeroepen. De coöperatie kondigde in september aan over een legaal poeder te beschikken waarmee leden van de coöperatie het eigen levenseinde op een humane manier kunnen registreren. De Levenseindekliniek verleent zorg volgens de euthanasiewet. Dit betekent dat het onderzoek naar en het verlenen van een euthanasieverzoek altijd door een arts en een verpleegkundige gebeurt. We kennen het middel van de Coöperatie Laatste Wil niet en kunnen hier dan ook geen oordeel over geven. Daarvoor verwijzen we naar de Coöperatie zelf: www.laaststewil.nu.

Bijeenkomsten Vrienden 2018

Ook volgend jaar houden we weer bijeenkomsten voor de Vrienden van de Levenseindekliniek. Tijdens deze bijeenkomsten, negen in totaal, geven we u algemene informatie over de Levenseindekliniek en brengen we u op de hoogte over waar we mee bezig zijn. U ontvangt hiervoor een persoonlijke uitnodiging, waarin de exacte data en locaties staan aangegeven. Vrienden die in 2017 na aanmelding geen plekje konden bemachtigen, worden voor de bijeenkomsten in 2018 als eerste uitgenodigd.

Colofon

De Stichting Vrienden van de Levenseindekliniek zorgt voor financiële steun aan de Levenseindekliniek voor extra en bijzondere zorg en voor bijzondere projecten, daar waar zorgverzekeraars dat niet doen.

De Vrienden geven voorlichting over euthanasie en hulp bij levensbeëindiging in het algemeen en het werk van de Levenseindekliniek in het bijzonder. Voor al uw medische vragen neemt u contact op met de Levenseindekliniek (www.levenseindekliniek.nl).

E: vrienden@levenseindekliniek.nl
T: 070-8912621
W: www.vriendenlevenseindekliniek.nl
A: Postbus 303, 3440 AH Woerden
KVK: 64725367 # RSIN: 855801761
Incassant ID: NL 22ZZZ538958190000.

Uw donaties, schenkingen en nalatenschappen zijn welkom op IBAN: NL36 TRIO 0391 1048 45, BIC: TRIONL2U t.n.v. Vrienden Levenseindekliniek.